

SAKSAN VAALIT 2017

TULOS & IMPLIKAATIOT

Dos. Kimmo Elo
Helsingin yliopisto, poliittinen historia

Schuman-seuran syyskokousesitelmä
Turku 27.9.2017

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

Valtiotieteellinen tiedekunta

VAALITULOS PÄHKINÄNKUORESSA

- Angela Merkelin johtama CDU yhdessä sisarpuolue CSU:n kanssa säilytti asemansa suurimpana puolueena (33,0 %)
- Sosialidemokraattien (SPD) vaalitulos (20,5 %) historiallisen heikko
- Oikeistopopulistinen AfD (*Alternative für Deutschland*) nousi kolmanneksi suurimmaksi puolueeksi (12,6 %)
- Liberaalit (FDP) palasivat liittopäiville neljänneksi suurimpana puolueena (10,7 %)
- Die Linke (9,2 %) ja vihreät (8,9 %) paransivat hieman kannatustaan
- Äänestysaktiivisuus nousi 76,2 prosenttiin (+4,7 %-yks.)
- **Liittopäivien koko paisuu yli 100 edustajalla (598 → 709) vuonna 2013 käyttöön otetun tasauspaikkamekanismin vuoksi!**

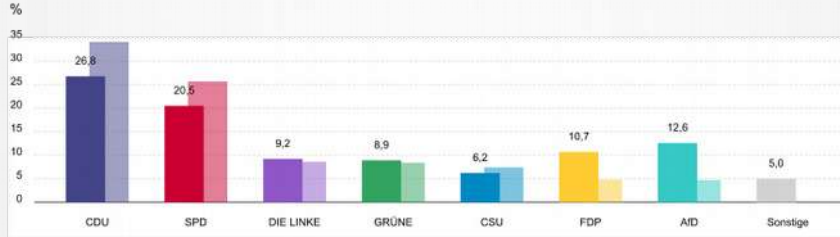

VAALITULOS 2017 VS. 2013

Zweitstimmen

Bundestagswahl 2017, Deutschland

Zwischenergebnis: 25.09.2017 03:40:13 Uhr, 299 von 299 Wahlkreisen ausgezählt

■ Stimmenanteil aktuell
■ Stimmenanteil Vorperiode

© Der Bundeswahlleiter, Wiesbaden 2017

SYITÄ VAALITULOKSELLE

- Tällä hetkellä käytettävissä olevien tietojen perusteella seuraavia syitä voidaan pitää merkittävänä vaalituloksen selittämiseksi:
 - **CDU/CSU:** Merkelin pakolaispolitiikka (-), pitkä kanslerius (-), talouden hyvä tila (+), Saksan EU-politiikka (+) **HUOM! Myös baijerilainen CSU menetti kannatustaan!**
 - **SPD:** Ei selkeää vaaliteemaa (-), ei oppositiovipua (-)
 - **AfD:** Merkelin EU- ja pakolaispolitiikka (+), heikompiosaisten ongelmien politisointi (+), idän "jälkeenjääneisyyden" politisointi (+), flirttailu äärioikeistolaisuuden kanssa (0/-)
 - **FDP:** Mielikuva vahvasta talousosaamisesta (+), pj. Lindnerin henkilö (++) , AfD:ia "pehmeämpi" vaihtoehto Merkel-protestille (+/0), tulevaisuuden teemojen esillenosto (+)
 - **Vihreät:** Diesel-skandaali (+), ruokakriisit (+), kaupungistuminen (+), energia- ja EU-politiikka (0/-)
 - **Linke:** Huono-osaisuus, sosiaalinen eriarvoisuus (+), painottuminen itäisten osavaltioiden ongelmiin (0/-), ulko- ja talouspoliittiset painotukset (0/-)

MUUTOS 2013 → 2017

- Vaalituloksen maantieteellistä ulottuvuutta voi tarkastella laajemmin *Bundeswahlleiterin* sivustolta löytyvän [WahlAtlas-sovelluksen](#) avulla
- *Der Spiegel* -lehden tuottama [visuaalinen analyysi](#) avaa muutamia keskeisiä taustamuuttujia vertailevasta näkökulmasta (2017 vs. 2013):
 - **Huono-osaisuuden** merkitys puoluekannatukselle
 - Koettu ja todellinen **ulkomaalaisten osuus** omassa vaalipiirissä
 - Kaupungistumisen vaikutus
 - **Liikkuvien äänestäjien** topografia
- **Nämä kaikki ovat relevantteja myös laajemmin eurooppalaiselle (ml. suomalaiselle) puoluekehitykselle!**

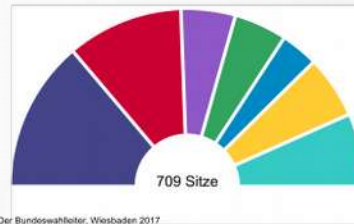

HALLITUKSEN MUODOSTUS

- Käytännössä Angela Merkelillä on kaksi (2) hallitusvaihtoehtoa:
 - Suuri koalitio (399/709 eli enemmistö: +44 paikkaa)
 - "Jamaika" (393/709 eli enemmistö: +38 paikkaa)
- Molemmille suurista puolueista tärkeää, ettei AfD jää suurimmaksi oppositiopuolueeksi

Sitzverteilung

Bundestagswahl 2017, Deutschland
Vorläufiges Ergebnis

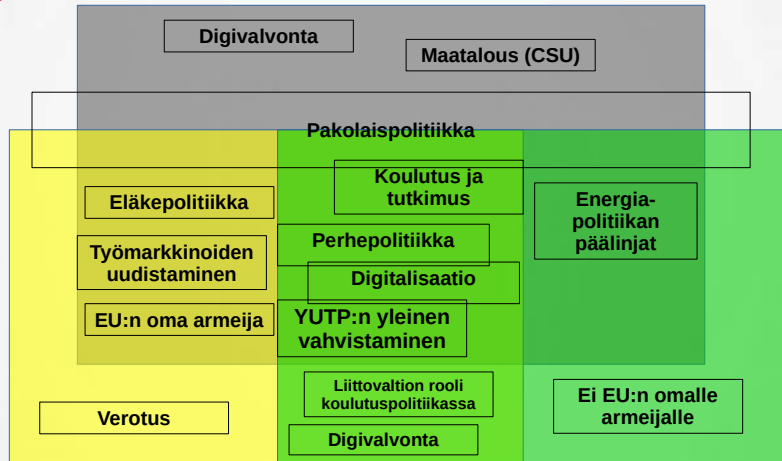

”JAMAICA”

- Tällä hetkellä (syyskuun loppu 2017) CDU/CSU:n, liberaalien ja vihreiden nk. ”Jamaika”-koalitio näyttää todennäköisimmältä
 - AfD:lle ei haluta antaa suurimman oppositiopuolueen asemaa
 - SPD:ssa oppositio nähdään profiloitumismahdollisuutena
 - Merkelillä (saattaa olla) halu jäädä historiaan uudistajana, ei konservoijana
 - Liberaalit voimansa tunnossa, hallituspaikka paluun kruunaus
 - Vihreillä halu päättää 12 vuoden oppositioaival, mutta myös halu vaikuttaa isoissa ratkaisuissa (energia, maatalous, digitalisaatio, ...)

”JAMAICA”

EUROOPPA

- Saksan **vaalitulosella** mahdollisia implikaatioita Euroopan tasolla:
 - Oikeistopopulismin vahvistuminen ”Saksan esimerkillä”
 - Merkelin aseman suhteellinen heikentyminen (riippuu myös hallitusratkaisusta)
- Saksan **hallitusratkaisulla** suurempi merkitys:
 - Ranskan ja Saksan yhteistyö riippuu siitä, kuinka paljon ”yhteistä pintaa” löytyy
 - Presidentti Macronin linjapuhe (26.9.) signaali myös Saksalle → onko Ranska ottamassa kuskin paikan integraatiossa?
 - Talous ja pakolaispolitiikka vaativat nopeita toimia EU:n taholta, mutta digitalisaatio, demokratia, sosiaalinen eriarvoistuminen ja ulko- ja turvallisuuspolitiikka EU:n tulevaisuuden kannalta olennaisen tärkeitä, jopa eksistentiaalisia kysymyksiä

LOPPUHUOMIOT

- Saksan vaalitulokset oli odotettu, vaikka AfD:n nousu liittopäiville on historiallinen muutos
- Vaalitulosta ei selitä yksinomaan Merkelin pakolaispolitiikka, vaan taustalla on laajempi yhteiskuntarakenteen muutosprosessi
- Tulos heikentää liittokansleri Merkelin asemaa, koska hallituksenmuodostus vaatii suurta kompromissihalukkuutta
 - Hallitusneuvottelut tulevat kestäämään pitkään (joulukuu 2017?)
- Euroopan integraation kannalta Saksan ja Ranskan suhde tasapainottuu, mutta samalla tiivistyy
- Suomen tulee jo keväällä 2018 päättää, mihin viiteryhmään se jatkossa haluaa kuulua → ytimeen haluaminen voi tarkoittaa mm. eriytyvän integraation periaatteen hyväksymistä